

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף ט

האומר פתח פתוח מצאתי: חתן שטוען מצאתי פתח פתוח ללא בתולים - נאמן לאסור את אשתו עליו, מספק שמא זינתה בין האירוסין (= הקידושין) לחתונה. מדובר שאין יכולת להוכיח אם היה פתח פתוח על פי דם הבתולים, משום שהכלה ממגיעה ממשפחת 'דורקטי' שאין להם דם בתולים, או שנאבדה ה'מפה' המוצעת על המיטה. ולכן הבעל נאמן רק לאסור את אשתו עליו כי הוא 'שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא' (= מעמיד אותה על עצמו כחתיכת איסור), אבל הוא לא נאמן להפסיד לה כתובתה.

ואמאי ספק ספיקא הוא: מדוע היא נאסרת עליו והרי יש כאן ספק ספיקא: ספק נבעלה קודם לאירוסין ספק לאחר האירוסין, וגם אם היה זה לאחר האירוסין ספק נבעלה באונס, ואשה שנבעלה באונס אינה אסורה לבעלה.

באשת כהן: שגם אם נבעלה באונס נאסרת על בעלה, ולכן יש פה רק ספק אחד.

ואיבעית אימא: ישראלית קטנה שקיבל אביה קידושין בשבילה עוד קודם הגיעה לגיל שלוש שנים ויום אחד. הכלל הוא שבעילה בקטנה קודם שלוש ויום אחד אינה נחשבת כלל לבעילה ובתוליה חוזרים. בנוסף, פיתוי קטנה נחשב לאונס.

לאחר שהיא הגיעה לגיל שנים עשרה ויום אחד היא התחתנה, וממילא יש כאן רק ספק אחד: האם נבעלה באונס או ברצון, כי בכל מקרה היא היתה מאורסת לו בכל התקופה עד החתונה.

מאי קמ"ל: מה חידש רבי אלעזר בדבריו, הרי כבר למדנו זאת במשנה בקידושין: האומר לאישה 'קידשתיך' (בפני שני עדים והם הלכו למדינת הים) והיא מכחישה - הוא אסור להתחתן עם קרובותיה כגון אימא שלה ואחותה, אבל היא מותרת להתחתן אפילו עם קרוביו, כי היא לא מודה בקידושין והוא לא יכול לאסור אותה בלא עדים.

הגמרא מתרצת: כאן היה מקום לומר שהוא לא יודע להבחין אם באמת הפתח פתוח, משום שהוא בחור שמתחתן לראשונה, וממילא לא נאסר אותה עליו. קמ"ל שהיא כן נאסרת.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatlada18@gmail.com

052-342-4473

אלא על עסקי קיני וסתירה: רק כאשר הבעל 'מקנא' - מתרה באשתו שלא תיסתר עם איש פלוני, והיא עברה ונסתרה איתו, אז היא נאסרת עליו. וכמעשה שהיה עם בת שבע ודוד.

הגמרא מיד מקשה: הרי במעשה בת שבע ודוד לא היה כלל קיני וסתירה? ובנוסף, הרי היא לא נאסרה על דוד?

הכי קאמר: ממעשה דוד ובת שבע אנו לומדים שבשאינ קיני וסתריה האישה לא נאסרת על בעלה. כי אם היא היתה נאסרת על בעלה היא היתה אמורה להיאסר גם על דוד, כפי הכלל ש'כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל'.

ולטעמיה: האם יתכן לומר שרבי אלעזר יסבור שאם יבואו שני עדים ויעידו על אשת איש שנבעלה, היא תישאר מותרת לבעלה בגלל שלא היה קיני וסתירה?

הכי קאמר: בכדי לאסור אישה על בעלה צריך שני עדים שיעידו שהיא נבעלה. אבל כאשר יש שני עדים שהבעל קינא לה ושני עדים שהיא נסתרה, מספיק עד אחד שיעיד על הבעילה (כי יש רגליים לדבר שזינתה). וכן כשהבעל טוען 'פתח פתוח מצאתי' היא נאסרת עליו כאילו היו שני עדים על הבעילה, משום שהוא עצמו ברור לו הדבר במאה אחוז שהיא נבעלה, והרי זה כאילו היתה עדות על כך.

הגמרא חוזרת לבאר מדוע בת שבע לא נאסרה על דוד?

התם אונס הוה: בת שבע נבעלה לדוד בלא בחירה, שהרי המלך ציווה להביאה אליו ונחשב הדבר שנבעלה באונס. (ומכיון שהאיסור לבעל תלוי באיסור לבעל, כאשר היא לא נאסרה לבעלה היא גם לא נאסרה לדוד).

כל היוצא למלחמת בית דוד: היה נותן לאשתו גט על תנאי שאם לא ישוב בסוף המלחמה יחול הגט מעכשיו, ואז כאשר לא היה שב לביתו לא היתה אשתו נשאת עגונה. וממילא כאשר אוריה לא חזר לבסוף לביתו, התברר שבת שבע היתה כבר גרושה בשעת המעשה, וממילא אינה אסורה על דוד.

[אמנם לפי זה קשה מדוע דוד בא עליה על הספק, שהרי יתכן שאוריה יחזור בסוף המלחמה ויתברר שהיא אשת איש? אבל תוספות מפרשים שהיו כותבים גט גמור ללא תנאי, ולאחר המלחמה היו מחזירים את נשותיהם. ובכל אופן אין זה ראוי לקחת את נשותיהם, ועל כך נענש דוד].

דכתיב ואת אחיך תפקוד: ישי אמר לבנו דוד שילך לבקר את אחיו במלחמה ויקח מהם את 'ערובתם', כלומר שיקח את הקידושין שלהם על ידי שיביאו לו גט לנשותיהם. ודוד למד מאביו והנהיג זאת לכל חייליו.

כעת הגמ' מביאה ראייה לדעת רבי אליעזר הסובר שהאומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאסור אותה על עצמו, ואנו לא אומרים שהוא לא בקי בפתח פתוח:

אמר אביי: למדנו במשנה לעיל - בתולה נישאת ליום הרביעי. ע"כ המשנה. והטעם שדווקא ברביעי ולא בחמישי הוא שמא עד יום שני הבא תתקרב דעתו על כך שלא מצא לה בתולים. ויש לדון לאיזה עניין חששו חכמים שתתקרב דעתו - אם החשש הוא שמא תתקרב דעתו והוא פטור מכתובה, וכיון שתתקרב דעתו יתן לה כתובה אפילו שפטור, ומה בכך? אם הוא רוצה לתת שיתן. אלא החשש הוא לעניין שהיא אסורה עליו, שאנו חוששים שמא תתקרב דעתו והוא ישאיר אותה ולא יגרשנה. נמצא שכשהוא טוען טענה אנו אוסרים אותה עליו מחמת טענתו, ומסתמא הוא טוען שהוא מצא פתח פתוח, הרי הוכחה שהאומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאסור אותה על עצמו!

דחיינה: מדובר שהוא טוען טענת דמים דהיינו שהוא לא מצא לה דם בתולים, שזוהי טענה מבוררת ולא שייך לומר שהוא לא בקי בזה, אבל הוא לא יכול לטעון שהוא מצא פתח פתוח כיון שהוא לא בקי בדבר.

אמר רב יהודה אמר שמואל: האומר שמצא פתח פתוח הרי הוא נאמן גם להפסידה את כתובתה, לפי ש'חזקה שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה' (= גמ' לקמן) כלומר שאדם לא יטרח בסעודת הנישואין שלו ואח"כ ישקר לומר שמצא פתח פתוח ונמצא שהפסיד את הסעודה.

רב יוסף מקשה: מה החידוש? והרי כבר למדנו זאת במשנה לקמן - האוכל אצל חמיו בארץ יהודה בימים שבין האירוסין לנישואין, אינו יכול לטעון (אח"כ כשתיכנס לחופה) טענת בתולים, מפני שביהודה היו מיחדים אותם בין האירוסין לנישואין כדי שיהיה ליבו גס בה, ויתכן שהוא בעצמו בא עליה. ע"כ המשנה. משמע שרק ביהודה אינו יכול לטעון אבל בגליל שלא היו מתייחדים כן יכול לטעון. ויש לדון לגבי מה הוא יכול לטעון שמצא פתח פתוח - אם לעניין לאסור אותה עליו, והרי גם ביהודה יכול לטעון כן כיון שהוא בעצמו יודע שלא בא עליה, וכיון שזינתה הרי הוא נאמן לאסור אותה על עצמו, ואין

הבדל בזה בין גליל ליהודה. אלא בהכרח שהוא יכול לטעון שמצא פתח פתוח לעניין להפסידה כתובתה, שביהודה הוא לא נאמן להפסידה כיון שהם מתייחדים ואנו אומרים שהוא בא עליה, ובגליל הוא נאמן כיון שהם לא מתייחדים, והטענה שהוא טוען היא שמצא פתח פתוח (= ואנו מאמינים לו כיון שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה, ואם הוא היה שונא אותה הרי שכבר היה מגרשה לפני הנישואין). הרי שדברי רב יהודה בשם שמואל כבר נאמרו במשנה.

דחייה: הוא לא יכול לטעון שהוא מצא פתח פתוח כיון שהיא טענה לא מבוררת, אלא מדובר שהוא טוען שלא מצא לה דם בתולים, וכגון שהיו להם שושבינים שבדקו וראו שאכן לא היה לה דם בתולים, שהיא טענה ברורה שהוא נאמן עליה בגליל, אבל ביהודה הוא לא נאמן על זה כיון שאנו אומרים שהוא בא עליה בין האירוסין לנישואין.